

Asia: VN/13916/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvalain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 ja 8 §:n muuttamisesta

Lausuttavaa aktiiviajan korotusosista luopumista koskevasta ehdotuksesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Lausuttavaa liikkuvuusavustuksen korotusosaa koskevasta ehdotuksesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Lausuttavaa osittaista työmarkkinatukea koskevista ehdotuksista

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Muuta lausuttavaa

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö kiittää mahdollisuudestaan antaa lausunto.

Esityksen mukaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavasta peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosasta ja ansiopäivärahan korotetusta ansio-osasta luovutaan. Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettaisiin samansuuruista työttömyysetuutta kuin työttömänä ollessa. Lisäksi poistettaisiin mahdollisuus maksaa liikkuvuusavustusta korotettuna. Työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahoitussäännöksissä huomioitaisiin työttömyysturvalaissa säädettyjen korotusosien poistuminen.

Korotetun ansio-osan tai korotusosan ja korotetun liikkuvuusavustuksen poistaminen heikentävät työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuvien tai kauempaa kotoaan työtä vastaanottavien työnhakijoiden toimeentuloa entisestään. Muutosten säästövaikutus valtiontalouteen on maltillinen, mutta voi olla merkittävä yksittäiselle henkilölle.

Esityksessä ehdotetaan, että jos työllistymistä edistävä palvelu on alkanut viimeistään 30.6.2024, palvelun ajalta voidaan maksaa peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosaa tai korotettua ansio-osaa lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta palvelun loppuun saakka, kuitenkin kokonaisuudessaan enintään 200 päivältä. Myöhemmin alkaneiden palveluiden osalta korotusosan maksaminen päättyy 31.12.2024.

Esitetty siirtymäsäännös aiheuttaa sen, että palvelun ehdot muuttuvat kesken palvelun takautuvasti, jos palvelu on alkanut 30.6.2024 jälkeen. Ehdotettu siirtymäsäännös eli tosiasiasa takautuvasti voimaan tuleva rajoitus korotusosien maksuaikaan johtaa sellaisiin tilanteisiin, joita ehdotetulla siirtymäsäännöksellä on luonnoksen mukaan pyritty välttämään (ks. luonnoksen kohta 5.1, 2. kappale). Ehdotettu voimaantulosäännös lieventää tosiasiallista takautuvaa voimaantuloa, mutta ei poista sitä kokonaan. Korotusosien poistamisesta linjaaminen hallitusohjelmassa, poliittisen päätöksen tekeminen kehysriihessä tai edes hallituksen esitysluonnoksen julkaiseminen lausuntopalvelussa ei ole vielä ehtinyt johtaa siihen, että korotusosien poistuminen ja sen ajankohta olisi yleisesti tullut työllistymistä edistäviä palveluita aloittaneiden henkilöiden tietoon.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö esittää, että viestintään, neuvontaan ja asiakkaiden oikeutettuihin odotuksiin sekä järjestelmän yksinkertaisuuteen liittyvien näkökulmien vuoksi lakiehdotuksen siirtymäsäännöksen 2 momenttia muutettaisiin niin, että korotusosia voitaisiin maksaa palvelun loppuun saakka (kuitenkin enintään 200 päivältä), jos palvelu on alkanut ennen lain voimaantuloa. Tätä on pidetty yhtenä toteuttamisvaihtoehtona (luonnoksen kohta 5.1, 3. kappale).

Lakiehdotukseen ei sisälly siirtymäsäännöstä työttömyysturvalain 8 luvun 2 §:n 2-4 momenttien kumoamisesta, mikä tarkoittaa sitä, että liikkuvuusavustuksen korotusosan maksaminen päättyisi 1.1.2025 alkaen, vaikka sitä ennen alkanut liikkuvuusavustuskauti jatkuisi. Tämä on toimeenpanon kannalta yksinkertainen ratkaisu.

Työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohdan kumoamista perustellaan luonnoksessa sillä, että "Korotusosien poistamisen jälkeen työttömyysetuuden maksaja ei enää tarvitsisi työvoimapolitiittisen lausunnon ohessa tietoa palvelun sisällymisestä suunnitelmaan." Lakiin on kuitenkin jäämässä 10 luvun 6 §:n 2 momentti, jonka mukaan "Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla työttömyysetuutta saavalle maksetaan kulukorvausta yhdeksän euroa työllistymissuunnitelman tai kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 5 §:ssä tarkoitetun aktivointisuunnitelman mukaiselta osallistumispäivältä."

Jos kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvilla on jatkossakin tarkoitus maksaa kulukorvausta työllistymissuunnitelman mukaisilta osallistumispäiviltä, kuntouttavan työtoiminnan ja sen osallistumispäivien sisältyminen työllistymissuunnitelmaan on etuuden maksajille välttämätön tieto. Kuntouttavaa työtoimintaa on lain nykyisessä systematiikassa (1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohdan perusteella) työllistymistä edistävä palvelu, ja tällä hetkellä sitä koskevat lausunnot annetaan nimenomaan kumottavaksi ehdotetun lainkohdan perusteella. Näin ollen kumottavan lainkohdan tilalle olisi säädettävä uusi lainkohta lausunnon antamisesta kuntouttavan työtoiminnan sisällymisestä työnhakijan kanssa laadittuun työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan.

Lakiehdotuksesta puuttuu maininta 6 luvun 5 a §:n kumoamisesta. Säännöskohtaisissa perusteluissa kuitenkin mainintaan tarkoituksesta kumota 6 luvun 5 a §.

Vaikutuksia toimeenpanoon ovat, että ehdotettu muutos lisää siirtymävaiheessa neuvontatilanteita ja aiheuttaa tarpeen uudistaa asiakasviestintää, verkkosivuja, päätöstekstejä ja ohjeistuksia. Ehdotetut muutokset ovat toimeenpantavissa.

Villman Aki
Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry